

Poročilo predsednika
(Poroča dr. Pavle Blaznik)

Po dveh letih se zopet sestajamo na rednem občnem zboru v smislu spremenjenih pravil našega Muzejskega društva. Prav te dni pa sta potekali tudi dve leti, odkar je občinski ljudski odbor v Škofji Loki imenoval upravni odbor Muzeja v Škofji Loki za dobo dveh let. Sovpadanje teh datumov in terminov ni slučajno. Saj je povsem naravno in nujno, da delujeta oba odbora skladno z roko v roki ko uresničujeta isti program z namenom, da pripomoreta k čim boljšemu vsestranskemu razvoju loškega muzeja, ki spada po svoji funkciji brez dvoma med vodilne loške prosvetne ustanove.

Iz podrobnih poročil odbornikov si boste napravili sliko o delovanju našega odbora v zadnjih dveh letih. Iz njih boste razbrali, koliko smo uspeli uresničiti načrte, ki smo jih nakazali na zadnjem občnem zboru in ki se niso omejevali samo na reševanje drobnih problemov notranjega poslovanja in urejevanja našega muzeja. Naš program, postavljen pred dvema letoma, ni bil skromen. Osredotočen je bil v glavnem na tri veje udejstvovanja.

1. Naša prva skrb je bila seveda posvečena vsestranskemu razvoju loškega muzeja. Z zadovoljstvom lahko poudarim, da je bil društveni odbor v pretekli poslovni dobi v najboljši povezavi z upravo loškega muzeja, ki je skušala realizirati naše smernice v polni meri, tako glede preurejevanja muzealnih zbirk, njih evidentiranja in prirejanja razstav, ki naj bi poglobile zanimanje javnosti za našo ustanovo, kakor tudi glede silno zamudnega dela, ki je bilo posvečeno bogatemu arhivu, ki ga hrani naš muzej. S svojimi dragocenimi muzealnimi kolekcijami postaja naš muzej od leta do leta privlačnejši ne samo za domačine, marveč tudi za tujce, ki jih slovenski znanstveni krogi radi usmerjajo v našo ustanovo. Manj vidne, a zato nič manj pomembne, so naše arhivske zbirke, ki smo jih v zadnjem razdobju temeljito povečali tako z originalnimi dokumenti, kakor zlasti s sistematičnim fotokopiranjem mikrofilmskega Münchenskega gradiva. Žal so naša sredstva navzlic dotacijam, ki jih z velikim razumevanjem naklanja muzeju občinski ljudski odbor, daleč premajhna, da bi mogli z njimi nabavljati v nakup ponujene slike, ki so jih ustvarili naši rojaki, odnosno takšne, ki predstavljajo za Loko pomembne osebnosti. Načrto, da bi postala naša trenutno še dokaj skromna zbirka slik izhodišče za osnovanje loške galerije, bi se mogli realno približati, če nam uspe pridobiti iz podobnih ustanov deponirane slike, ki se spričo pomanjkanja prostorov prave v raznih skladiščih.

Prav tako se je odbor zavedal, da bi bilo treba nadaljevati z arheološkimi izkopavanji, ki so dala že doslej tako lepe rezultate. Saj predstavlja n. pr. zbirka žeblice s Krancja doslej najpomembnejšo tovrstno kolekcijo v Sloveniji. Vendar se zaradi intenzivnega angažiranja na drugih področjih, ki so zahtevala velikih finančnih sredstev, v zadnjem razdobju nismo mogli lotiti ne izkopavanja gomil, ne odkrivanja Puštala nad Trnjem, niti se posvetiti arheološkemu raziskovanju v Žabnici. Pač pa ima odbor vsa našeta nahajališča poleg nekaterih drugih stalno v evidenci.

Če že nekaj let sem tožimo, da so nam postali prostori v puštalskem gradu pretesni, ne moremo tudi danes preko te ugotovitve. Vendar se zdi, da nismo daleč od temeljne rešitve tega vprašanja. V doglednem času se namreč obeta izpraznitev loškega gradu, ki bi v polni meri ustrezal našemu namenu, da namreč preselimo tja naš celotni muzej, to je gradivo iz puštalskega gradu in iz doma Zveze borcev. Da nas čas ne prehití, se je ustanovil ožji odbor, ki ga sestavljajo loški odločujoči faktorji in v katerem ima svoje zastopstvo tudi Muzejsko društvo. Z zadovoljstvom lahko poročam, da smo si vsi edini, da spada naš muzej na loški grad. Seveda je pri tem treba urediti še vrsto odprtih vprašanj, med katerimi ni na zadnjem mestu problem vzdrževanja gradu.

2. Druga naša naloga je bila posvečena Škofji Loki kot mestu, ki je vodilno na vsem slovenskem ozemlju glede ohranitve svoje stare podobe. Prav gotovo je Muzejsko društvo prav prvenstveno poklicano, da ohranja staro lice mesta, ki smo ga podedovali po svojih prednikih, obenem pa skrbi, da očisti stari del mesta raznih navlak, ki skrivajo pogled na prvotne zgradbe in kvarijo zunanji videz starega loškega jedra. V zvezi s takim gledanjem bomo nekaj let sem nad Loko znotraj srednjeveškega obzidja med Kapucinskim mostom in Martinovo hišo pa od zunanjega dela Lontrga do gradu, da se v tem delu ne izvrše kake nepopravljive napake. Obenem pa želimo dati temu delu mesta še močnejši starinski poudarek. V zvezi s temi problemi smo se

često posvetovali s priznanimi slovenskimi strokovnjaki in osnovali celo kot posvetovalni organ posebni sosvet, v katerega smo pritegnili univ. prof. dr. Franceta Steleta, prof. Franja Baša in kustosa Draga Komelja kot zastopnika Zavoda za spomeniško varstvo.

V zadnji poslovni dobi smo v zvezi s temi nalogami odstranili pri Kapucinskem mostu razne v polpretekli dobi postavljene navlake in tako odkrili pogled na mogočni stavbni kompleks ob vhodu v Loko skozi Velb. Srečno naključje je hotelo, da je bila odkrita na Lontrgu v nekdanji Klopčarjevi hiši stara cehovska trgovinica, ki je edinstvena ne samo v Loki, kajti sličnega objekta ni najti niti daleč naokrog. V to vrsto našega dela sodi odkrivanje Zgornjega stolpa na Krancelju, ki sicer časovno ne spada več v našo zadnjo poslovno dobo, a ga omenjam, ker je to delo organsko povezano z obnavljanjem Grabna. Ta del mesta je bil in je deloma še danes med najbolj zanemarjenimi deli Škofje Loke, hrani pa v obilni meri elemente starega mestnega obzidja. Zato smo si postavili na zadnjem občnem zboru med drugim tudi nalogo, da bomo v tej poslovni dobi začeli z obnovo tega zgodovinskega spomenika. Trenutno smo sredi realizacije tega načrta. Prostor med Lontrgom in Placom je po načrtih arhitekta Toneta Bitenca v bistvu že obnovljen, ostalega dela do gradu pa se bo treba še lotiti. Ker se Muzejsko društvo zaveda velike odgovornosti, ki jo z obnovo prevzema na svoja ramena, namerava sestaviti posebno strokovno komisijo, ki bo predložene načrte strokovno pregledala in jih vskladila z načeli spomeniškega varstva. Arhitekt, ki bo vodil dela, bo mogel realizirati svoje načrte le v popolni soglasnosti s to komisijo.

3. Tretja naša velika skrb so Loški razgledi, s katerimi se Muzejsko društvo leto za letom predstavlja širši javnosti s članki, ki prikazujejo gospodarsko, kulturno in politično življenje v preteklosti in sedanjosti na teritorialno prostranem ozemlju nekdanjega loškega gospostva. Loški razgledi naj bi po našem načrtu izhajali redno vsako leto za občinski praznik. Kolikor ta termin doslej ni bil dosežen, je bilo povsem izven naše moči, vendar bomo v bodoče skušali tudi v tem pogledu napraviti red. V zadnjih dveh letih sta izšla dva letnika. Letnik 1956 je izredno narasel, medtem ko je zadnji po obsegu približan prvima dvema zbornikoma. S tujejezičnimi resumeji, ki smo jih uvedli v zadnjem letniku pri nekaterih člankih, smo skušali Loške razglede približati tudi inozemskim krogom. Izdajanje zbornika je zvezano z velikimi stroški, ki jih krijejo z izdatno finančno pomočjo številni loški delovni kolektivi, za kar se jim tudi na tem mestu iskreno zahvaljujem s priporočilom za bodoče. Dosedanji Loški razgledi dokazujejo, da so vredni podpor in zaupanja. Strokovne ocene nam dajejo pri tem delu močno vzpodbudo, enako pa kaže primerjava s podobnimi izdajami po Sloveniji, da smo na Loške razglede lahko ponosni.

Okvirna bilanca opravljenega dela, ki sem jo podal v kratkih besedah, vsebuje tudi program za prihodnji dve leti, ki naj bi ga skušal novi odbor uresničiti prvenstveno v naslednjih smereh:

1. Nadaljevati je treba v najtesnejšem sodelovanju s strokovno komisijo z obnovo Grabna, ki naj zajame ves prostor od Placa do Železnih vrat.

2. Za vsakokratni občinski praznik naj Muzejsko društvo izda Loške razglede, ki naj bi po kakovosti in obsegu ne zaostajali za zbornikom iz 1957.

3. Končati je treba z evidentiranjem starih fondov, obenem pa paziti, da se v okviru danih možnosti ne zamudi nobena prilika pri dopolnjevanju muzejskih in arhivskih zbirk. Nadaljevati je treba s sistematičnim fotokopiranjem Münchenskega gradiva. Novi odbor naj skuša položiti temelje bodoči loški galeriji slik. Obenem naj poskrbi, da se po možnosti nadaljuje z arheološkim raziskovanjem, upoštevajoč prvenstveno gomile na Sorškem polju.

4. V najtesnejši povezavi z ustreznim odborom je treba do potankosti pripraviti vse potrebno za preselitev na loški grad.

Dovolite, da se na koncu svojega poročila iskreno zahvalim vsem, ki so kakor koli pomagali Muzejskemu društvu pri njegovih naporih. Posebej velja moja zahvala delovnim kolektivom, ki nam leto za letom omogočajo izdajo Loških razgledov, pa jih prosim, da nam ohranijo še nadalje svojo naklonjenost. Zlasti pa želim dati poudarek hvaležnosti, ki jo čutim do občinskega ljudskega odbora v Škofji Loki in do njegovega predsednika tovariša Svetka Kobala. Naj izrečem na tem mestu polno priznanje občinskemu ljudskemu odboru, ki zna vzorno skrbeti za vsestranski kulturni razmah nam vsem tako drage loške zemlje.